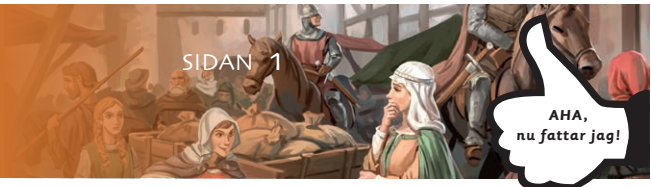

Medeltiden Lärarmaterial

Författare: Torsten Bengtsson

Mål ur Lgr 11:

- Eleven ska känna till hur forntiden kan iakttas i vår tid genom spår i naturen och i språkliga uttryck (Historia 1-3)
- Eleven ska känna till begreppet tidslinje – dåtid, nutid och framtid (Historia 1-3)
- Eleven ska känna till några historiska personer och händelser (Historia 4-6)
- Eleven ska utveckla strategier för att skriva olika typer av texter (Svenska 4-6)

Uppgifter till eleven:

Medeltidsberättelse:

Tänk dig att du levde på medeltiden, berätta hur det var att vara en pojke/flicka under denna tid. Hur såg dagarna ut, vad drömde du om att bli när du blev stor? Vad gjorde du på din fritid? Hur såg högtiderna ut?

Nyhetsartikel:

Du är en reporter på en tidning. Du ska skriva en ”nyhetsartikel” om en historisk händelse från medeltiden, t.ex.:

- Digerdöden dödar en tredjedel av Sveriges befolkning
- Heliga Birgitta blir helgonförklarad
- Reportage från ett kloster, en marknad eller en riddartornering

Gästpratare:

Dela in klassen i grupper och låt alla i gruppen få vara en person från medeltiden. De ska läsa in sig på sitt ämne. Exempel på personer:

- Riddare
- Barn
- Präst
- Bonde
- Heliga Birgitta

Låt sedan eleverna agera gästpratare. De får komma in i klassen/gruppen och berätta om hur det var att leva som denna person på medeltiden. Extra kul om eleverna vill klä ut sig.

Medeltiden Lärarmaterial

SIDAN 2

AHA,
nu fattar jag!

Lagar och regler

Under medeltiden fick Sverige egna lagar. Det var regler som talade om vad man inte fick göra. Idag finns det massor med oskrivna regler. Låt eleverna sitta i grupper och skriva ner vilka olika oskrivna regler det finns. Skriv gärna på ett stort spännpapper som de sedan presenterar för resten av klassen. Exempel på oskrivna regler:

- Att hälsa
- Att stå i kö och vänta på sin tur
- Att prata tyst i kyrkan
- Att låta äldre människor sitta i bussen
- Att tacka
- Att inte peta i näsan eller rapa inför andra

Vidare diskussion:

- Prata om invandrare som kommer till ett land där man inte känner till de oskrivna reglerna. Vilka misstolkningar kan ske? Hur ser man på de personer som bryter mot de oskrivna reglerna?
- Hur skulle Sverige se ut om vi bara hade haft oskrivna regler och inga skrivna lagar?

Sköldar och riddarmärken:

Riddaren hade en viktig uppgift. Han hjälpte kungen om det blev krig. Riddarna målade symboliska bilder på sina sköldar och kläder för att fienden skulle få respekt men även för att de skulle känna igen varandra på slagfältet. Även under torneringarna var det minst lika viktigt med färggranna bilder men då för publikens del.

Låt eleverna tillverka varsin sköld. Antingen kan eleverna fantisera fritt kring en symbolisk bild. Eller så kan man använda sig av bilderna som finns på www.ungafakta.se under riddare.

Riddare:

Låt eleverna göra en bild på en riddartornering i solnedgång. Först svampar eleverna ett A4-papper med en rödaktig färg. Sedan ritar eleverna sina figurer på ett svart papper som de klipper ut och klistrar på bakgrunden.

Tips på film:

- Ronja Rövardotter
- Arn – Tempelriddaren
- En kort pedagogisk sammanfattning om medeltiden:
http://skola.hamarkfilm.se/index.php?option=com_content&view=article&id=171&Itemid=494

Medeltiden

Facit elevmaterial

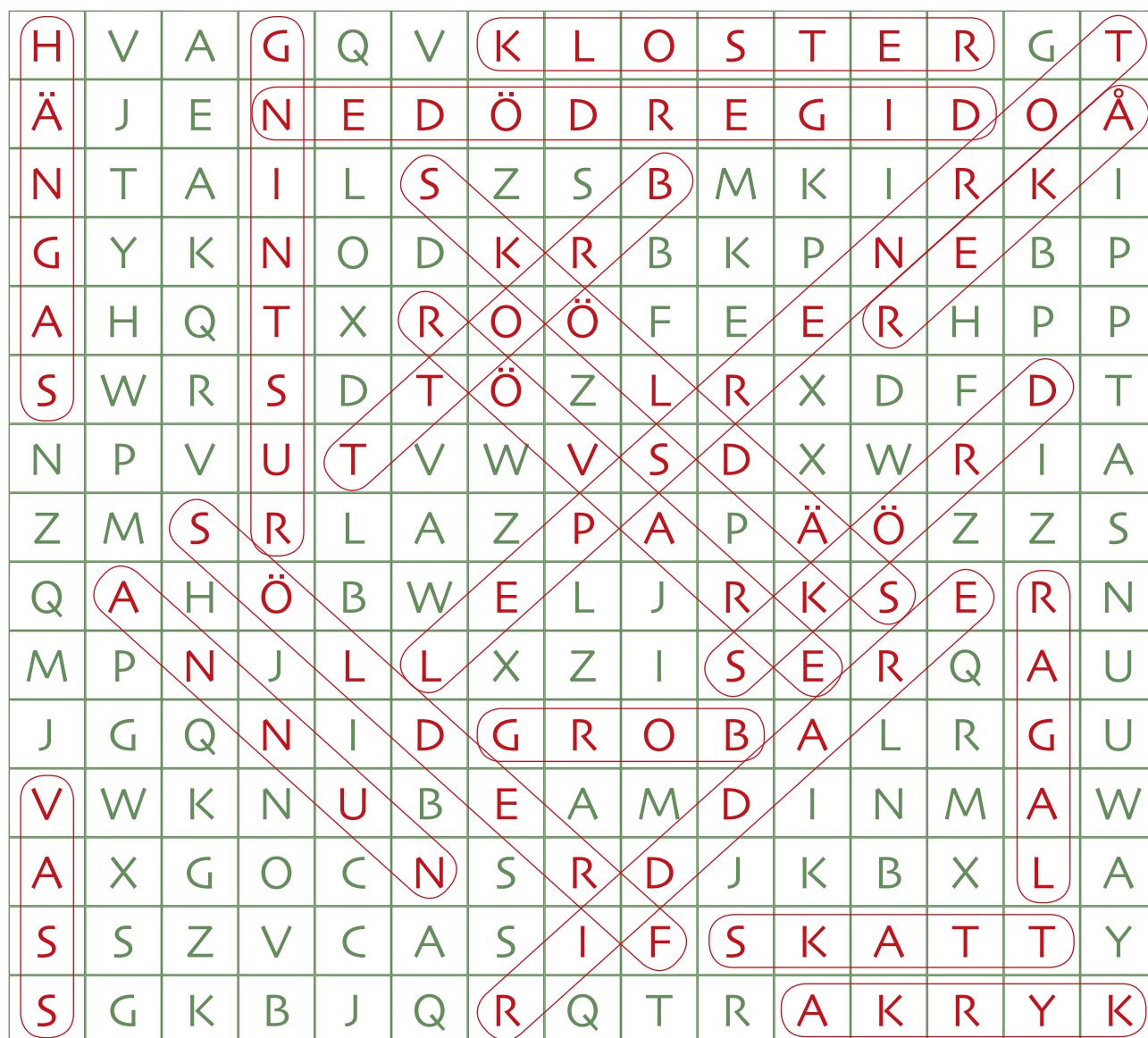
SIDAN 3

AHA,
nu fattar jag!

Ordgömma

Eleverna brukar uppskatta korsord och ordgömmor.

På <http://www.discoveryeducation.com/free-puzzlemaker/> kan du enkelt göra egna korsord och ordgömmor och då få även ett facit till. Nedan är ett exempel på en ordgömma med några av "expertorden".

BORG

BROTT

DIGERDÖDEN

FREDLÖS

HÄNGAS

KLOSTER

KYRKA

LAGAR

NUNNA

RIDDARE

RUSTNING

RÖVARE

SKATT

SKÖLD

SKÖRD

SÄD

TORNERSPEL

VASS

ÅKER

nypon
förlag

– en möjlighet för alla

www.nyponforlag.se

Medeltiden

Facit elevmaterial

SIDAN 4

AHA,
nu fattar jag!

Läsförståelse

	Sant	Falskt
1. En riddare hjälpte kungen att bygga borgar.	☐	☒
2. Svärd och lans var vanliga vapen.	☒	☐
3. Tornerspel var en farlig sport.	☒	☐
4. Riddarens rustning var gjord av tyg.	☐	☒
5. Riddaren hade en lans på huvudet.	☐	☒
6. Riddaren red oftast på en häst.	☒	☐
7. Riddaren hade en lans i handen.	☒	☐
8. Riddaren var skyddad av sin rustning.	☒	☐
9. Under tornerspelen skulle man trilla av hästen så snabbt som möjligt.	☐	☒
10. Fyra riddare red mot varandra i tornerspelen.	☐	☒

Medeltiden

Facit elevmaterial

SIDAN 5

AHA,
nu fattar jag!

Sidan 5-11

1. Vad gör en hantverkare?
T.ex. skor, kläder och vapen.
2. Vad gör man på torget?
Köper och säljer saker.
3. Anna har blivit biten av en loppa. Vad är en loppa?
Ett litet djur som hoppar och när det biter en så kliar det.
4. Vad finns på kärran som Anna tar med till torget?
Ägg, äpple, grönsaker.
5. Hur har människorna som ligger på vagnen dött?
De har dött i pesten.
6. Vad finns runt staden?
En mur.
7. Hur ser det ut på gatan i staden?
Det är smutsigt. Folk öppnar sina fönster och slänger ut sopor.
8. Vem äger marken, staden och bönderna?
Riddaren.
9. Varför köper Anna och hennes mamma salt?
För att salta fläsket så att det inte ruttnar.
10. Annas mamma ber till Gud varje dag. Vad ber hon?
Att de inte ska få pesten.

Sidan 12- 17

1. Anna bor på landet. De har fem olika hus. Vad är det för hus?
Ett som de bor i, ett stall till djuren, en lada till hö och säd, ett brygghus där de gör öl, och en visthusbod där de förvarar mat.
2. Vad är huset gjort av som Anna bor i?
Brädor från skogen bredvid och vass till tak.
3. Alla i Annas familj arbetar hårt. Vad hjälper de till med?
Odlar åkern, sköter djuren, hugger ved, bär in vatten, jagar rådjur och vildsvin i skogen.

Medeltiden

Facit elevmaterial

SIDAN 6

AHA,
nu fattar jag!

4. Vem bor i staden?
Hantverkare.
5. Vad gör en skräddare?
Syr kläder.
6. Varför finns det en hög mur runt staden?
För att skydda de som bor i staden mot krig och rövare.
7. Varför finns det vakter på natten?
De kollar så att det inte börjar brinna. En gång brann nästan halva staden ner.
8. Hur gammal är man ungefär när man gifter sig?
17-18 år.
9. Varför är det viktigt att ha många barn när man bor på landet?
För då är det många som kan hjälpa till att arbeta.
10. Varför är det nästan ingen som kan läsa eller skriva på landet?
För det finns inga skolor.
11. En pojke i staden kan inte bestämma själv vilket yrke han vill jobba med. Varför?
Är man pojke ska man ha samma yrke som sin pappa.
12. Vem får gå i skolan i staden?
Pojkarna och riddarens barn.
13. Vad gör flickorna?
Lär sig sy, städa och laga mat.
14. Vad händer med kroppen när man blir smittad av digerdöden?
Först får man feber, sedan svarta fläckar på huden och till sist får man bölder.
15. Varför dör man?
Det finns ingen medicin som hjälper.
16. Hur sprids digerdöden?
Råttorna har ofta loppor som bär på bakterier. Råttorna smittar varandra och sedan människorna.
17. Hur många människor dog i världen?
Flera miljoner.

Medeltiden

Facit elevmaterial

SIDAN 7

AHA,
nu fattar jag!

Sidan 18-24

1. Vad gör prästen i kyrkan?
Han döper barn, viger par och begraver de döda.
2. Vad finns under golvet i kyrkan?
Flera präster som är begravda.
3. Vem bor i klostret?
Kvinnor som är klädda i långa dräkter eller män som kallas för munkar.
4. Vad kan man få hjälp med när man blir sjuk och går till ett kloster?
Nunnor och munkar vet mycket om växter och en del växter kan hjälpa mot sjukdomar.
5. Vad är ett helgon?
En person som har gjort goda saker mot andra människor kan bli ett helgon efter sin död.
6. Vem är Heliga Birgitta?
Ett helgon som kunde se saker som skulle hända i framtiden.
7. Vad är en galge?
En ställning där man hänger den som ska dödas.
8. Vad kan man få för straff under medeltiden?
Böter, rapp med piska, ett finger eller öra avhugget, dödsstraff, fastkedjas vid en stock.
9. Vad är riddarborgen byggd av?
Den är byggd av sten.
10. Vad måste man betala till riddaren?
Man måste betala skatt och ge en del av sin skörd.
11. Vad gör soldaterna i riddarborgen?
Skyddar borgen mot krigare och rövare.
12. Vad får man äta under fastan?
Bröd, gröt, grönsaker och fisk.
13. Vad har riddaren på sig?
En rustning av järn.
14. Vad har riddaren för vapen?
Svärd, lans och sköld
15. Vad är tornerspel?
*En sport där två riddare rider mot varandra.
Det gäller att få ner den andre riddaren med sin lans.*